

HAZAI

Karszt-és barlangkutatói ESEMÉNYEK

GERINCES ŐSLÉNYTANI ÁSATÁS ESZTRAMOSON

Ez évi július hó 14-től augusztus hó 5-ig gerinces őslénytani ásatás folyt vezetésem alatt a bódvavölgyi Ostromos- (Esztramos)- hegyen. Az ásatás célja a kőbányászás során felszínre került és leleteket tartalmazó hasadék- és barlangkitöltések feltárása volt.

Munkánk során két lelőhely anyagát gyűjtöttük be. Az egyik, melyet 2-es lelőhelynek nevezünk el, sok ezer csontmaradványt tartalmazott, melyek főleg apró gerincesekből (békák, kígyók, teknősök, madarak és főleg apró emlősök — köztük cickányok, pockok, hörcsögök, ürgék stb.) és néhány nagyobb emlős maradványból (őz, jávorszarvas, bölény, medve stb.) álltak. Az apróemlősanyag alapján világosan megállapítható, hogy a rétegek kora az alsó és középső pleisztocén határának tájára (günz-mindel interglaciális második fele, — a villányi és bihari szint határa) tehető. Hasonló összetételű állattársaságot Közép-Európából keveset ismerünk, hazánk területén ilyen hegyvidéki — északibb jellegűt egyáltalán nem. Újdonság itt a lemming (*Lemmus lemmus*) előfordulása ebben az élőlény-

együttesben, melyben nagyrészt kihalt fajok fordulnak elő. A lelőhely rendkívül gazdag, a csontok száma felülmúlja a tízezret.

Még ennél is érdekesebb a 2-es lelőhelytől mintegy 200 m-re északra fekvő karsztcsák kitöltése, melyet 3-as lelőhelynek nevezünk el. Az apró gerinces állattársaság összetétele nagy vonásokban megegyezik az előbbivel, csak annál sokkal ősbibb alakokat tartalmaz. A rágsálófauna tanúsága szerint itt az előbbinél sokkal régibb, a pliocén-pleisztocén határhoz közel eső (günz körüli, régebbi villányi) faunáról van szó. Itt nemcsak a fajok, hanem a nemzetségek legnagyobb része is kihalt (főleg *Mimomys*-fajok). A fauna egyedülálló unikuma egy teljesen kipszultt rágsálócsalád egy tagjának (*Eomyida*) előfordulása. Ezt a családot eddig csak az eocéntől a miocén végéig ismertük. Az esztramosi lelet az első bizonyíték arra vonatkozólag, hogy ezek utolsó képviselői még a pliocént is túléltek. A fauna nemcsak hazai, hanem európai viszonylatban is egyedülálló.

Dr. Jánossy Dénes

ÚJ SIKEREK A ZSOMBOLYKUTATÁSBAN

A Budapesti Vörös Meteor Raisz Keresztély barlangkutató csoportja 1969. november 3—9-ig zsombolykutató táborát szervezett az Alsó-hegyre.

Az Almási-zsombolyban a 45 méter mélységben levő törmelékűp déli végpontján levő fülkéből,

— bontás útján — egy felfelé vezető, kb. 20 méteres cseppköves járatba sikerült bejutni.

A Vecsembükki-zsombolyban 83 m mélyen, a régen ismert fenék megbontásával, egy keskeny hasadékot tettek szabaddá. A ledobott kövek nagy

Az elsőnek leért kutatók az akna fenekén figyelik következő társuk ereszkedését (Kunkovác L. felv.)

mélységet sejtettek. A hasadékbá kötélben leeresztett lámpa kb. 15 m-rel mélyebben egy párkányt világitott meg. Később a párkányra karabinerfékkel leeresztett, felderítést végző kutatók egy kb. 3,5 x 10 m-es, szilvamag keresztmetszetű, cseppköves hasadékbá jutottak, amelynek feneké reflektorral sem volt látható. Másnap az ún. Greminger féle csörlőberendezést a felszínről a zomboly régi fenekére szállították le és az ott elhelyezett ácsolatokhoz kötötték ki. A drótkötélben leeresztett kutatók az újonnan feltárt akna fenekét 95 méteres ereszkedés után érték el, tehát a felszíntől számítva 178 m mélységben. (A mélység becslése a felhasznált drótkötél segítségével történt.) A 95 méteres akna oldalából lefelé és felfelé további párhuzamos kúrtók nyílnak.

Az eredményes feltárással a Vecsembükki-zomboly a 178 m-es mélységével hazánk második legmélyebb barlangja, a benne talált új akna pedig a hazai legnagyobb összefüggő barlangi mélység.

Szenthe István

KÜLFÖLDI BARLANGKUTATÓK HAZÁNKBAN

Az *Osztrák Barlangkutatók Szövetségének* 14 tagú csoportja 1969. augusztus 23-tól 31-ig hazánkban tartózkodott. Megtekintették a Solymári-, a Mátyás-hegyi-, a Szemlő-hegyi-barlangokat, a Gellért-hegy hévizes forrásbarlangjait, a barlangi karszthidrológiai észlelőállomást és a nemrég feltárt aragonit-barlangot.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Bizottság a MTE SZ klubban baráti találkozót szervezett, amelyen *dr. Láng Sándor* általános ismertetést adott hazánk karsztvidékeiről, majd *dr. Jánossy Dénes* foglalta össze a hazai ásatásos barlangkutatás legújabb eredményeit.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat előadótermében a nagy számban összegyűlt magyar barlangkutatóknak a vendégek nevében *dr. Max Finke* adjunktus tartott előadást az ausztriai karsztvidékekről és az *Osztrák Barlangkutató Szövetség* munkájáról. Az előadást *Wilhelm Hartmann* színes diapozitív-vetítése egészítette ki.

Osztrák vendégeink Jósuvafőn megtekintették a Vass Imre Kutatóállomást és a Baradla-barlangot.

Két német barlangkutató csoport is felkereste hazánkat 1969. augusztusában. Először a lipcsei, majd a königsseei barlangkutatók ismerkedtek az Aggtelek-Jósuvafő vidéki, valamint a Budapest környékén levő barlangokkal.

Öt olasz és két lengyel barlangkutató is részt vett a MEAFC Marcel Loubens Barlangkutató Szakosztálya által szervezett bükki barlangkutatósi táborozáson.

Csekő Árpád

MENTÉSI KRÓNIKA 1969

1969. április 26-án a Pálvölgyi-kőfejtőben levő *Hideglyuk-barlangban* térképezési bejárás közben *Horváth János* kutató lezuhant és súlyos lábsérülést szenvedett. A Pálvölgyi-barlangnál tartózkodó barlangkutatókból szervezett mentőbrigád hat órás megfeszített munkával, helyenként az omladék megbontásával segítette felszínre a magatehetetlen sérültet.

1969. november 3-án a Bódvaszilas határában emelkedő Alsó-hegyen levő *Meteor-barlang* mélyén, 150 méterrel a felszín alatt *Lakatos László* barlangkutató egy szakadékbá zuhant és súlyos koponyasérülést szenvedett. A Bódvaszilason tartózkodó barlangi mentőszolgálatosok nyomban megkezdtek a mentést hozzájuk csatlakoztak a Barlangi Mentőszolgálatnak Jósuvafőről, Miskolcraól és Budapestről érkezett egységei, mentők, bányamentők, az Aggteleki Barlangüzem dolgozói és számos helybeli lakos. Mintegy ötven ember 14 órán át küzdött a föld alatt a sérült életéért. A szerencsétlenül járt kutatót emberfeletti erőfeszítéssel sikerült életben felszínre hozni és kórházba szállítani. Súlyos sérülése következtében két hónappal később a leggondosabb orvosi kezelés ellenére is elhunyt.

1969. évben a rendőri szervek felkérésére még további három alkalommal kellett barlangban eltűnt fiatalok felkutatására riasztani a Barlangi Mentőszolgálatot.

Dr. Dénes György

EMLEKTÁBLA-AVATÁS

Dr. Vértess László emlékét megőrkítő bronztáblát avattak 1969. augusztus 9-én Vértesszőlősen, az előember általa feltárt és szabadtéri múzeumná kiépített tanyahelyén. Az ünnepségen *dr. Korek József*, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgató-helyettese tartott emlékbeszédet a kiváló tudósról. Az emléktáblán a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat nevében *dr. Dénes György* főtitkár és *Schönviszky László* irodavezető helyezte el koszorút.

Sz. K.